

БЕЛАРУСКАЯ МУЗЫЧНАЯ ЖУРНАЛІСТЫКА Ў 1960-80 гг.

А. С. Аляксандраў

Музыку сёння можна назваць самым масавым відам мастацтва. Яе прысутнасць у медыяпрасторы шмат у чым і вызначае гэтую масавасць. У аўдыевізуальных сродках масавай інфармацыі музыка прысутнічае, перш за ўсё, непасрэдна, праз трансляцыю, прайграванне асобных твораў. У друкаваных выданняў у адносінах да музыкі функцыя іншая – не столькі прэзентаваць нейкую новую з’яву, колькі ацаніць яе.

Сёння няма пэўнага вызначэння таго, што такое «музычная журналістыка». Матэрыялы музычнай тэматыкі варта разглядаць як асобную галіну арт-журналістыкі, якая валодае сваімі асаблівасцямі. І адна з галоўных – арыентацыя на масавага чытача.

У 60-х гадах ХХ стагоддзя ў гісторыі сусветнай музыкі адбываецца пераварот. Аматырскае мастацтва становіцца распаўсюджаным, сціраецца мяжа паміж уласна аматырствам і прафесіяналізмам. Менавіта тады, і шмат у чым дзякуючы СМІ, у музыцы акрэслеваецца той кірунак, які ў самым шырокім сэнсе сёння называюць «папулярнай музыкай». Таму і варта казаць, што ў 60-я гады мінулага стагоддзя фарміруецца і масавая музычная журналістыка.

Што назіраецца ў гэты час у беларускай музычнай журналістыцы? Адзінай масавай газетай, спецыялізаванай у тым ліку і на музыцы, з’яўляецца «Літаратура і мастацтва». Але яна засяроджана ў асноўным на акадэмічным мастацтве (класічнай музыцы, оперы, балете) і народнай музыцы.

Публікацыі, якія б датычыліся аматырскіх памкненняў у музыцы, не маглі выходзіць у свет па ідэалагічных прычынах. Так, напрыклад, у 1968 годзе ў Мінску прайшоў Першы фестываль біт-музыкі. Мерапрыемства ўнікальнае для ўсяго Савецкага саюза. Здымаецца дакументальны фільм, але ў пракат ён не пойдзе. Прычына таго – падзеі ў Чэхаславакіі. Пасля «Праскай вясны» ў СССР цэнзура становіцца больш жорсткай, з’яўляюцца першыя «чорныя спісы» недобранадзейных дзеячаў культуры. Пра музыкантаў-аматараў як носьбітаў «заходніх» ідэй пісаць у друку нельга.

А пісаць было пра каго. Яшчэ да з’яўлення легендарных «Песняроў» у Мінску існавала каля дзесяці аматырскіх музычных гуртоў. У 1970-я гады сітуацыя змяняецца. Газета «Знамя юности» як моладзевое выданне пачынае звяртаць на іх увагу. Няхай у рэчышчы студэнцкай самадзейнасці, але назвы музычных калектываў, якія тады ўжо пісаліся з

прыстаўкай «ВІА», у друку з'яўляюцца. Напрацягу дзесяцігоддзя трансфармуецца і сама падача ў газеце матэрыялаў музычнай тэматыкі: губляецца афіцыйная «справаздачная» стылістыка, публікуюцца інтэрв'ю, з'яўляюцца матэрыялы складаных сінтэтычных жанраў.

Матэрыялы ў газеце «Знамя юности», якія амансуюць канцэртныя мерапрыемствы, набываюць і адну вельмі сучасную рысу: яны сапраўды рэкламуюць мерапрыемства і прыцягваюць увагу магчымых будучых наведнікаў. Справаздачы з канцэрта ўжо надаецца не столькі ўвагі, колькі анонсу. Адным з першапраходцаў тут быў сённяшні галоўны рэдактар газеты «Советская Белоруссия» Павел Якубовіч. Гэта ён прысутнічаў на начных генеральных рэпетыцыях «Песняроў», а пасля, за дзень да пачатку серыі канцэртаў, публікаваў вялікі інтрыгуючы матэрыял.

Напрыканцы 70-х змены адбываюцца і на беларускім тэлебачанні. З'яўляюцца такія музычныя праграмы, як «Тэледыскатэка» і «Сустрэнемся пасля 11-ці». Іх выдучы Дзмітрый Падбярэзскі часам «пад сваю адказнасць» браўся трансляваць не зусім «надзейную» з пункту гледжання афіцыйнай ідэалогіі музыку, у тым ліку заходнюю. Гэтаму спрыяў і позні час паказу тэлепраграм.

У 1983 годзе пачынае выдавацца часопіс «Мастацтва». Падбярэзскі становіцца ў ім рэдактарам аддзела музыкі, а праз восем гадоў – намеснікам галоўнага рэдактара. У сваіх прафесійных густоўных публікацыях ён пачынае вельмі часта звяртацца да джазавай музыкі, што тады таксама было ў навіну.

Тым часам, калі вяртацца да газет, першынства сярод грамадска-палітычных выданняў у асвятленні музычнай тэматыкі ў «Знамени юности» перахоплівае «Чырвоная змена». Там распачынаецца даволі аб'ёмная музычная рубрыка «Мелодыя» (у 1986 годзе перайменавана ў «Нотны аркуш»). У «Чырвонай змене» на манер заходніх выданняў з'яўляецца першы ў беларускім друку і адзін з першых у друку савецкім хіт-парад. Аўдыторыя хутка падхапіла ініцыятыву, і дзякуючы гэтаму імяны шмат якіх калектываў трапілі ў газету. А калі хіт-парад пачалі праводзіць сумесна з тэлебачаннем – і на тэлеэкран.

Журналісты «Чырвонай змены» Анатоль Мяльгуй і Віктар Мартыненка прымалі непасрэдна ўдзел у арганізацыі музычных мерапрыемстваў, што для супрацоўнікаў СМІ таго часу таксама было новым. Дзякуючы іх дапамозе ў Мінску двойчы прайшоў рок-фэстываль «Тры колеры» (1986, 1988). Праз свае кантакты яны дамаўляліся і з фірмай «Мелодія» аб выданні на пласцінках запісаў беларускіх выканаўцаў. Так журналісты паступова ўцягваліся ў музычнае жыццё краіны.

У буйных гарадах СССР на той момант ужо трывала існавалі «самвыдатаўскія» музычныя часопісы, такія, як, напрыклад,

ленінградскі «Роксі». У Беларусі такіх выданняў было некалькі. Па дадзеных каталога «Пазацэнзурны перыядычны друк Беларусі» [1], «самвыдатаўскімі» былі пілотныя нумары часопіса «О'корок», які пазней легальна выдаваўся ў Магілёве. Узгадваецца ў каталогу і яшчэ адно выданне 1989-1990 гадоў – «Смага: Беларускі rock'n'roll інфарматар». Колькі ўсяго выйшла нумароў гэтага часопіса – невядома.

У 1960-80-я гады беларуская музычная журналістыка аформілася і як кірунак прафесійнай творчасці, і як сацыяльна-культурная з'ява. Гэта стала падмуркам для ўзнікнення ў 1990-я спецыялізаваных музычных выданняў, якія засяроджвалі ўвагу не толькі на акадэмічным мастацтве. Так, ужо ў незалежнай Беларусі пачалі выходзіць «Музыкальная газета», газета «Музычны квартал», а таксама часопісы «Jazz-квадрат» і «НОТ-7».

Літаратура

1. *Лаўрык Ю.* Пазацэнзурны перыядычны друк Беларусі. Каталёг 1971/90. Мінск, 1998.
2. *Орлова Т.Д.* Музыкальная журналістыка: учеб. пособие. Минск, 2007.